

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 10/08-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. F., K., zastúpeného advokátkou Mgr. M. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1, 2 a 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 166/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júna 2007 doručená sťažnosť Ing. I. F., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. M. D., K., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 141 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 3 ods. 1, 2 a 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 166/2006.

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

„(...) Sťažovateľ Ing. I. F. je otcom mal. detí a to mal. V. F., (...) a mal. B. F., (...). Na Okresnom súde Košice II bolo pod sp. zn. 14 C 793/2002 vedené konanie na návrh navrhovateľky Ing. C. F. proti odporcovi Ing. I. F. za účasti maloletých detí V. F., (...) a B. F., (...), zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny K. o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností na čas po rozvode manželstva k mal. V. F. a mal. B. F. (...)

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta proti postupu a rozhodnutiu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 vo veci úpravy práv a povinností k maloletým deťom pre čas po rozvode manželstva a proti postupu a rozhodnutiu Krajského súdu v Košiciach ako odvolacieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP/166/2006 a to namieta, že postupom a vydanými rozsudkami Okresného súdu Košice II a Krajského súdu v Košiciach došlo k porušeniu: (...)

Porušenie uvedeného Článku 41 ods. 1 a ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky sťažovateľ Ing. I. F. namieta s z dôvodu, že ani Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002, a ani Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP/166/2006, neposkytol a ani neprejavil snahu skutočne poskytnúť ochranu rodine sťažovateľa, ochranu právu otca ako rodiča mal. detí na výchovu a starostlivosť o maloleté deti a ani neprejavil svojim postupom žiadnu snahu o poskytnutie osobitnej ochrany záujmov jeho maloletých detí.

Rozsudok prvostupňového Okresného súdu Košice II sp. zn. 14 C 793/2002-261 zo dňa 24. 3. 2006, ktorého výroky o zverení mal. detí pre čas po rozvode do výchovy matky, vo výroku o určení výživného odporcovi - otcovi na mal. deti pre čas po rozvode a o výroku o úprave styku otca s mal. deťmi nadobudli právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 3. 4. 2007 a ani rozsudok odvolacieho súdu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP/166/2006-323 zo dňa 12. 1. 2007, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 3. 4. 2007,

nerespektovali základné právo na ochranu rodiny, osobitnú ochranu mal. detí a právo otca ako rodiča mal. detí na starostlivosť a výchovu mal. detí, ale uvedené rozhodnutia boli podriadené predovšetkým osobným záujmom matky mal. detí Ing. C. F. udržiavať nerušene intímny vzťah so ženatým mužom Ing. V. T., ktorý záujem matky bol nadradený nad základné právo mal. detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť a nad základné právo na osobitnú ochranu detí a mladistvých, ako aj nad základné právo otca ako rodiča na starostlivosť a výchovu mal. detí.

Mal. dcéra V. F. mala stanovenú diagnózu detská depresia, pričom pre pacienta s uvedenou diagnózou akákoľvek náhla zmena prostredia, školy, priateľov a odlúčenie od otca, ku ktorému má dobrý citový vzťah, znamenala zhoršenie jej zdravotného stavu, pričom aj v tomto prípade pri rozhodovaní súdu bol záujem matky, ktorá odsťahovala mal. deti z K. do R. a vnútila im prítomnosť Ing. V. T. v byte v R., nadradený nad záujem na zdravom psychickom a citovom vývoji mal V. F. a B. F., napriek tomu, že matka v prvostupňovom konaní súdu uviedla, že jej mal. dcéra V. jej priateľa Ing. V. T. neprijala a súdu bolo zrejmé, že nahradenie neprítomného otca Ing. I. F. v rodine, ku ktorému biologickému otcovi mala mal. V. hlboký citový vzťah, cudzím mužom Ing. V. T. v novo zriadenej domácnosti v R. bude mal. V. F. citovo zraňovať a zle vplývať na jej zdravý psychický vývoj. (...)

Porušenie uvedeného Článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sťažovateľ namieta aj z dôvodu, že napriek základnému pravú zakotvenému v Článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky domáhať sa práva na nezávislom a nestrannom súde, postup Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 a postup Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP/166/2006 vo vzťahu k sťažovateľovi Ing. I. F. ako otcovi - rodičovi mal. detí nebol ani nestranný ani nezávislý a ani navonok sa ako nestranný a nezávislý nejavil a preto sťažovateľ namieta, že bol postupom Okresného súdu Košice II, ako aj postupom Krajského súdu v Košiciach porušený základný princíp nezávislosti súdnictva vyjadrený v Článku 141 Ústavy Slovenskej republiky a v § 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov a v § 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov, podľa ktorého súdne konanie a rozhodnutie nielen že majú byť objektívne a nestranné, ale objektívnymi a nestrannými sa majú javiť aj navonok. (...)

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta, že Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 a Krajský súd v Košiciach v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP/166/2006 nevenoval žiadnu mimoriadnu starostlivosť tomuto konaniu vzhľadom na predmet konania a s vedomím vopred prejedikovanej veci, že mal. deti budú na čas po rozvode aj tak zverené do výchovy matke Ing. C. F., nemal snahu vec urýchlene rozhodnúť uzrozumený s tým, že čím dlhší čas budú deti vo výchove matky odlúčené od otca, tým sa každým dňom znižuje reálna možnosť otca dosiahnuť vydanie rozhodnutia súdu o zverení mal. detí do jeho výchovy, lebo sa jednoducho poskytne príliš dlhý časový priestor matke na negatívne ovplyvňovanie mal. detí proti otcovi a odlúčením detí od otca sa oslabí hlboký citový vzťah mal. detí k otcovi ako rodičovi vybudovaný počas každodenného spolužitia. (...)

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta, že v jeho prípade sa postupovalo obvyklým spôsobom ako vo väčšine prípadov pri rozhodovaní súdov na území Slovenskej republiky, v ktorých prípadoch sú otcovia ako rodičia mal. detí pri rozhodovaní súdov o zverení mal. detí do výchovy na čas po rozvode manželstva, ako aj na čas do rozvodu manželstva niektorému z rodičov, diskriminovaní z titulu svojho pohlavia popieraním existencie rovnako silného a hlbokého citového vzťahu medzi otcom a dieťaťom ako je vzťah medzi matkou a dieťaťom a to aj v tých prípadoch, keď otec od narodenia dieťaťa poskytoval mal dieťaťu intenzívnejšiu starostlivosť ako jeho matka. (...)

Činnosť kolízneho opatrovníka Úradu práce sociálnych vecí a rodiny K. ako zástupcu mal detí v konaní o úpravu práv a povinností k mal deťom na čas po rozvode manželstva, ktorý sa opakovane nezúčastnil súdnych pojednávaní, bola výlučne len formálna. Návšteva kolízneho opatrovníka v byte matky Ing. C. F. bola vopred s matkou dohodnutá. (...) Formálnosť úlohy kolízneho opatrovníka v tomto prípade je zrejmá aj z tej skutočnosti, že napriek tomu, že predmetom konania súdu malo byť rozhodnutie o tom, či mal. V. a mal. B. budú na čas po rozvode manželstva zverené do výchovy matky alebo do výchovy otca, kolízny opatrovník nikdy nepreskúmal pomery v byte otca, čím dal svojim postupom svojim konaním taktiež najavo, že je vopred rozhodnuté, že mal. deti budú zverené na čas po rozvode do výchovy matky. (...)

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta porušenie Článku 3 ods. 1 a ods. 2 a Článku 12 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa z dôvodu, že v predmetnom konaní vedenom

na Okresnom súde Košice II a na Krajskom súde v Košiciach súd ako prvoradáde hľadisko vzal do úvahy ochranu práv matky na slobodu pohybu a na súkromie a nie záujem maloletých detí a svoje rozhodnutia podriadil záujmu matky udržiavať vzťah so ženatým mužom Ing. V. T., čo bolo jedinou príčinou odsťahovania mal. detí z K. do R., pre ktorý faktický stav maloleté deti každé dva týždne trávajú časť víkendu v motorovom vozidle na ceste z K. do R. a späť a stýkajú sa so svojim otcom - sťažovateľom Ing. I. F., ku ktorému majú hlboký citový vzťah len 4 dni v mesiaci a ktorý záujem matky Ing. C. F. sa nadržil nad záujem na zdravom psychickom vývoji mal. V. F., ktorá je silne neurotickým dieťaťom, napriek tomu, že druhá matky Ing. V. T. podľa vyjadrenia samotnej matky neprijala, je nútená s ním žiť v spoločnej domácnosti v R.

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta porušenie Článku 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa podľa lebo nebola zabezpečená ochrana jeho mal. deťom a starostlivosť nevyhnutná pre ich blaho a nebol braný ohľad na práva a povinnosti rodičov a neboli urobené za týmto účelom všetky administratívne opatrenia, lebo po tom, čo na poslednom pojednávaní konanom na Okresnom súde Košice II súd z výpovede svedka Ing. V. T. zistil, že matka Ing. C. F. zatajila v súdnom konaní podstatnú skutočnosť týkajúcu sa výchovného prostredia mal. detí a to, že naďalej udržiava vzťah s Ing. V. T., ktorý sa zdržuje v domácnosti matky v R. v byte spolu s maloletými deťmi sa touto otázkou súd viac nezaoberal, aj keď bolo zrejmé že obidve znalecké posudky znalkyne Mgr. O. D. a znalca Doc. PhDr. M. S. boli vypracované na základe nepravdivých údajov poskytnutých zo strany matky o výchovnom prostredí, v ktorom mal. deti v R. žili.

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta, že napriek tomu, že na tomto poslednom pojednávaní konanom na Okresnom súde Košice II dňa 24. 3. 2006, na ktorom bolo vyhlásený výrok rozsudku Okresným súdom Košice II, ktorým boli mal. deti zverené pre čas po rozvode manželstva do výchovy matky, svedok Ing. V. T. potvrdil, že bol pred 11 rokmi hospitalizovaný na psychiatrickej liečebni pre depresie, pričom súd sa touto skutočnosťou vôbec nezaoberal, nepreveril dôvody hospitalizácie Ing. V. T. na psychiatrickej liečebni, jeho súčasný zdravotný stav a či pre svoj zdravotný stav nemôže ohroziť zdravý psychický a fyzický vývoj mal. deti, ktorým sa podľa svojej výpovede venuje a v čase, keď matka nevie zabezpečiť opateru u starších rodičov, tak že sa o nich postará, navarí im a pod. (...)

Krajský súd v Košiciach na strane 7 napadnutého rozsudku sp. zn. 7 CoP/166/2006 zo dňa 12. 1. 2007 skonštatoval, že výsledky vykonaného dokazovania odôvodňujú záver, že doterajšie výchovné prostredie u matky je v každom smere vhodným a optimálnym prostredím pre výchovu a aj do budúcnosti im toto výchovné prostredie u matky zabezpečuje podmienky pre ich všestranný fyzický a psychický vývoj. Túto skutočnosť potvrdil aj kolízny opatrovník na základe šetrení vykonaných priamo v rodine navrhovateľky.

Uvedené odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Košiciach neguje skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania a odobruje správanie matky ako rodiča, ktoré správanie vstępuje mal. deťom do vedomia, také vzorce správania, ktoré sú nevhodné pre ich zdravý sexuálny a morálny vývoj a ktoré sú v rozpore so základným právom zakotveným v Čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky podľa ktorého manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. (...)

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta, že v predmetnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice II a Krajskom súde v Košiciach bolo porušené jeho základné právo zakotvené v Článku 12 ods. 1 a Článku 12 ods. 2, lebo bol diskriminovaný z titulu svojho pohlavia ako rodič - otec a to tým, že súd vyhodnotil aj negatívne správanie matky ako správanie pozitívne a to konkrétne negatívne správanie matky, ktorá v prvostupňovom konaní na Okresnom súde Košice II zatajila pred obidvoma znalcami podstatnú skutočnosť týkajúcu sa výchovného prostredia, v ktorom maloleté deti žili v R. a to, že neprerušila intímny vzťah s Ing. V. T., ktorý sa zdržiaval v byte v R. spolu s mal. deťmi aj bez jej prítomnosti. (...)

Na otázku položenú na pojednávaní dňa 24. 3. 2006 znalcovi Doc. PhDr. S., CSc. prečo si znalec nepozval na vyšetrovanie deti spolu s otcom tak, ako pozval spolu s matkou znalec udáva: Ja som to neuznal za vhodné a potrebné a podľa môjho názoru nič by to nezmenilo na objektivite posudku.

Samotný postup znalca Doc. PhDr. M. S., CSc. v tomto konkrétnom prípade, kde bol konštatovaný dobrý citový vzťah mal. detí k obidvom rodičom a to, že neuznal za vhodné a potrebné aby si predvolal mal. deti na vyšetrovanie za prítomnosti otca, ale aby si ich predvolal na vyšetrovanie za prítomnosti matky to za vhodné a potrebné považoval, je z hľadiska pohlavia rodiča jednoznačne diskriminačný. (...)

V znaleckom posudku znalec Doc. PhDr. M. S., CSc. v bode 3 záveru posudku uviedol citujem: «V súčasnosti by presťahovanie mal. detí do K. k otcovi mohlo mať negatívny vplyv na ich ďalší vývoj», ale pritom na pojednávaní konanom dňa 24. 3. 2006 na otázku či sa pýtal deti, či by chceli, aby sa presťahovali spolu s matkou do K., pričom umožnilo by sa tak častejší styk otcovi s deťmi znalec odpovedal citujem: «Ja som sa na to deti nepýtal, pýtal som sa na to matky» (...)

Ak nebol rodič, ktorému nebolo dieťa zverené do výchovy, zbavený svojich rodičovských práv a povinností alebo mu neboli žiadnym spôsobom obmedzené, tento rodič má naďalej právo prijímať rozhodnutia v zásadných otázkach týkajúcich sa mal. dieťaťa. Toto právo sťažovateľa Ing. I. F. ako rodiča - otca vzhľadom na postup súdu v konaní o úpravu práv a povinností k mal. deťom na čas po rozvode manželstva ostalo právom len v čisto teoretickej rovine, pričom v skutočnosti v reálnom živote sťažovateľ ako otec maloletej V. a B. nemá možnosť prijať žiadne rozhodnutie v zásadných otázkach týkajúcich sa jeho maloletých detí a nemá žiadne reálne možnosti poskytnúť im ochranu, keď sa matka mal. detí rozhodla žiť v spoločnej domácnosti, vo vzťahu k mal. deťom s cudzím mužom, Ing. V. T., ktorého spôsobilosťou vychovávať maloleté deti vzhľadom na jeho zdravotný stav, pre ktorý bol v minulosti hospitalizovaný na psychiatrickej liečebni a ani kladný alebo odmietavý citový vzťah mal. detí k uvedenej osobe súd, kolízny opatrovník ani znalci neskúmali a odmietli sa touto otázkou zaoberať. (...)

Sťažovateľ Ing. I. F. namieta, že Okresný súd Košice II a Krajský súd v Košiciach, znalci Mgr. O. D. a Doc. PhDr. M. S., CSc. ako aj ustanovený kolízny opatrovník mal. detí, ktorý mali všetky svoje postupy podriaďiť záujmu maloletých detí mali z informácií dostupných zo spisu vedomosť o tom, že matka zneužíva mal. V. a B. na boj proti sťažovateľovi, že klame o podstatných skutočnostiach týkajúcich sa zdravotného stavu mal. detí a výchovného prostredia v ktorom žijú, že v jej rukách sa stávajú mal. deti prostriedkami citového vydierania a manipulovania, ale napriek tomu, len z toho dôvodu, že pre rozhodovaciu činnosť súdu bolo jednoduchšie postupovať stereotypným, zaužívaným spôsobom počas celého konania až do právoplatného rozhodnutia veci zjavne neodôvodnene ignorovali toto negatívne správanie matky a v odôvodnení napadnutého rozsudku Krajského súdu v Košiciach označil súd výchovné prostredie u matky v každom

*smere za vhodné a optimálne prostredie pre výchovu, čo považuje sťažovateľ za zjavne neodôvodnené a svojvôľu pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom.
(...)*

Sťažovateľ Ing. I. F. si v tomto konaní uplatňuje náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- Sk z dôvodu, že sa cíti byť ako rodič - otec postupom súdu a ostatných subjektov právne za jeho mal. deti zodpovedných, poškodený, diskriminovaný a neodôvodnene obmedzený v jeho práve rodiča podieľať sa na riadne výchove a starostlivosti o mal. V. a B.

Navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní o sťažnosti sťažovateľa (...) rozhodol:

Základné právo sťažovateľa Ing. I. F. podľa Článku 12 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa Článku 41 ods. 1 a ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa Článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa Článku 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa Článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa Článku 3 ods. 1, ods. 2, ods. 3 a Článku 12 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 na návrh navrhovateľky - matky Ing. C. F. proti odporcovi otcovi Ing. I. F. za účasti maloletých detí V. F. a B. F., zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny K., o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k mal. deťom a postupom Krajského súdu v Košiciach v odvolacom konaní vedenom v uvedenej veci pod sp. zn. 7 CoP/166/2006 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP/166/2006 zo dňa 2007, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 3. 4. 2007 a rozsudok Okresného súdu Košice II sp. zn. 14 C 793/2002-261 zo dňa 24. 3. 2006 v časti výrokov o zverení mal. detí do výchovy, výživného, úpravy styku, ktoré nadobudli právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 3. 4. 2007 sa zrušujú a vec sa vracia súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- Sk (...).

4. Okresný súd Košice II a Krajský súd v Košiciach sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi Ing. I. F. trovy právneho zastúpenia v sume 5.812,- Sk (...) na účet právneho zástupcu sťažovateľa Mgr. M. D. advokátky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ako právna zástupkyňa sťažovateľa si týmto uplatňujem náhradu trov konania

sťažovateľa za 2 úkony právnej pomoci v celkovej výške 5.812,- Sk podľa § 1, § 11, § 14 ods. 1, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov s tým, že predmet konania podľa Čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, ktorým sú základné práva a slobody, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v zásade nie oceniteľný peniazmi (za prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti: r. paušál 176,- Sk x 2 = 252,- Sk, spolu 5.812,- Sk).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti a právach.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, znevýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe

zákona.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné sudy.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi orgánmi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, sa zaväzujú, že zabezpečia dieťaťu ochranu a starostlivosť nevyhnutnú pre jeho blaho, pričom budú brať ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za dieťa zodpovedných a urobia všetky potrebné zákonodarné administratívne opatrenia.

Podľa čl. 3 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, sa zaväzujú, že zabezpečia, aby inštitúcie, služby a zariadenia zodpovedné za starostlivosť a ochranu detí zodpovedali normám stanoveným kompetentnými úradmi, zvlášť po stránke bezpečnosti a ochrany zdravia, počtu a kvalifikácie personálu, ako aj kompetentného dozoru.

Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pri prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002, ako aj jeho rozsudkom z 24. marca 2006 vyhláseným v danej veci, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Ústavný súd zistil, že v konaní o rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv k maloletým deťom na čas po rozvode rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C 793/2002 z 24. marca 2006. Proti konkrétnym výrokom prvostupňového rozhodnutia podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 CoP 166/2006 z 12. januára 2007 tak, že časť výrokov napadnutého rozsudku potvrdil a časť zmenil.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebol príslušný na preskúmanie namietaného postupu a rozsudku okresného súdu, pretože to patrilo do právomoci všeobecného (krajského) súdu rozhodujúceho v rámci odvolacieho konania (§ 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 60/06, III. ÚS 310/07).

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 166/2006.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 14 C 793/2002 z 24. marca 2006 rozviedol manželstvo sťažovateľa a navrhovateľky, maloleté deti V. a B. zveril do výchovy a opateru matke, rozhodol o vyživovacej povinnosti

sťažovateľa voči maloletým deťom a upravil styk maloletých detí so sťažovateľom ako ich otcom. Okresný súd zároveň rozhodol o trovách konania, a to tým spôsobom, že účastníkom konania nepriznal ich náhradu, pričom sťažovateľa a navrhovateľku zaviazal zaplatiť trovy štátu. Proti tomuto rozsudku ohľadom výroku o zverení maloletých detí do výchovy a opatery matke, výroku o výživnom, ako aj výroku o úprave styku sťažovateľa s maloletými deťmi podal sťažovateľ odvolanie. O odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 CoP 166/2006 z 12. januára 2007 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o zverení maloletých detí na čas po rozvode do výchovy navrhovateľke a vo výroku o určení výživného pre maloleté deti potvrdil, vo výroku o úprave styku sťažovateľa s maloletými deťmi zmenil, vo výroku o povinnosti navrhovateľky zaplatiť trovy štátu potvrdil a vo výroku o povinnosti sťažovateľa nahradiť trovy štátu zmenil. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol obsah napadnutého rozsudku okresného súdu vrátane skutočností, ktoré viedli súd prvého stupňa k vyslovenému právnomu záveru. Krajský súd zároveň poukázal na argumenty sťažovateľa obsiahnuté v odvolaní, pričom v odôvodnení rozhodnutia ich takto konkretizoval: *„Predovšetkým záver znalca Doc. PhDr. S. CSc. o tom, že v súčasnosti by presťahovanie mal. detí k otcovi do K. mohlo mať negatívny vplyv na ich ďalší vývoj považoval za neodôvodnený. Taktiež nesúhlasil so záverom tohto znalca, že považuje za najoptimálnejší súčasný rozsah styku detí s odporcom ako otcom, pretože ani tento záver nijako neodôvodnil. Pokiaľ znalec považoval otcom navrhovanú striedavú výchovu rodičov vo vzťahu k mal. deťom za absolútne nereálnu odporca tvrdil, že tento záver neobsahuje žiadne logické argumenty, prečo by striedavá výchova nemohla byť reálna. Taktiež namietal, že skutočnosť, že matka má všetky materiálne podmienky, aby sa mohla presťahovať do K. aj s deťmi a tým by mohla umožniť svojim deťom možnosť sa s otcom denne vídať, súd nehodnotil v neprospech matky napriek tomu, že znalec z posudku konštatoval, že po príchode do R. sa mal. V. sama nevedela vysporiadať s rozchodom rodičov a museli s matkou vyhľadať pomoc u psychológa, z čoho vyplýva, že neurotické prejavy mal. V. neustúpili, ale sa zhoršili. Ďalej namietal, že znalec sa nevysporiadal s tým, že V. T. žije v spoločnej*

domácnosti s matkou aj keď tohto človeka mal. V. neprijala, čo potvrdila aj znalkyňa Mgr. D. a v podstate to potvrdila aj navrhovateľka. (...) Nepovažoval tiež za správne, že znalec mal. B. a mal. V. vyšetril len za prítomnosti matky a nie za prítomnosti otca, čo považuje za diskriminačný postup znalca vo vzťahu k otcovi a preto navrhoval opätovne vypočúť tohto znalca. (...) Taktiež nesúhlasil ani s úpravou styku s mal. deťmi, ktorú považuje za nedostatočnú a v prípade, že bude potvrdený výrok o zverení mal. detí do výchovy matky, navrhoval, aby mu bolo umožnené stykať sa každý týždeň s mal. deťmi od piatku od 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod. Taktiež nesúhlasil s výškou určeného výživného namietajúc, že výživné nebolo určené s prihliadnutím na príjem otca v čase vyhlásenia rozsudku a nebol ani skúmaný príjem matky...“

Krajský súd vychádzal aj z argumentov právnej zástupkyne sťažovateľa prednesených na odvolacom pojednávaní, podstatou ktorých bola nespokojnosť so závermi znaleckého dokazovania, ako aj zdôraznenie názoru, že presťahovanie maloletých detí z K. do R. nebolo v súlade s ich záujmami.

Vo vzťahu k argumentom navrhovateľky k odvolaniu sťažovateľa, ako aj k argumentom jej právnej zástupkyne predstretých na odvolacom pojednávaní krajský súd v rozsudku konštatoval: *„Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k podanému odvolaniu navrhla rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutých výrokoch potvrdiť, pretože odporcom uvádzané argumenty sú len prejavom nespokojnosti s tým, že v konaní nedosiahol výsledok, aký by zodpovedal jeho snahe dokázať jej, že nie je možné, aby ho beztrešne opustila. (...) Pokiaľ ide o úpravu styku právna zástupkyňa navrhovateľky predniesla, že styk otca s mal. deťmi sa realizuje každý druhý týždeň od piatku od 17.00 hod. do nedele do 17.00 hod. a z tohto dôvodu navrhovateľka ako matka súhlasí aj s takouto úpravou styku pre čas po rozvode. Na odvolacom pojednávaní navrhovateľka uviedla, že v dôsledku nezhôd v manželstve sa odsťahovala aj s mal. deťmi do R., kde má rodičov ako aj celú širšiu rodinu a v tomto prostredí býva aj s deťmi už 4 roky, deti sa bez problémov adaptovali na toto nové prostredie a nenastali žiadne problémy v súvislosti s tým, že sa presťahovali do iného mesta. (...)“*

Krajský súd zároveň uviedol, že kolízny opatrovník navrhol rozhodnutie súdu prvého stupňa v jeho napadnutých výrokoch potvrdiť s odôvodnením, že je v záujme maloletých detí, aby boli zverené do výchovy matke, pričom za súladné s ich záujmami považoval aj rozhodnutie súdu o úprave styku a výživnom.

S prihliadnutím na uvedené odvolací súd vyslovil názor: „Z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali výrok prvostupňového rozsudku o zverení týchto detí navrhovateľke. Súd prvého stupňa správne vychádzal zo záverov znaleckých posudkov v tejto veci, kedy obaja znalci navrhli zveriť mal. deti do výchovy a starostlivosti matke detí, pretože aj keď mal. V. a mal. B. majú kladný vzťah k otcovi, silnejšiu citovú väzbu majú vytvorenú k matke. Taktiež výsledky vykonaného dokazovania odôvodňujú záver, že doterajšie výchovné prostredie u matky je v každom smere vhodným a optimálnym prostredím pre ich výchovu a aj do budúcnosti im toto výchovné prostredie u matky zabezpečuje podmienky pre ich všestranný fyzický a psychický rozvoj. Túto skutočnosť potvrdil na odvolacom pojednávaní aj kolízny opatrovník na základe šetrení vykonaných priamo v rodine navrhovateľky. (...) Pokiaľ odporca vo svojom odvolaní spochybňoval zistenia a závery, ktoré vyplývajú z podaných znaleckých posudkov v tejto veci, odvolací súd tieto odvolacie námietky považuje za úplne neopodstatnené. Pokiaľ otec v konaní poukazoval na vhodnosť tzv. striedavej výchovy mal. detí pre čas po rozvode, je treba poukázať na to, že zákon o rodine účinný do 31. 3. 2005, ale ani zákon o rodine č. 36/05 Z. z. účinný od 1. 4. 2005 neumožňoval upraviť výchovu mal. detí pochádzajúcich z manželstva pre čas po rozvode tak, že mal. deti boli zverené striedavo do výchovy otca ako aj matky. (...)

Aj odvolací súd sa stotožňuje s postupom súdu prvého stupňa pokiaľ pri posudzovaní príjmových pomerov odporcu vychádzal z príjmov, ktoré odporca dosahoval v spoločnosti C., a. s., kde dosahoval otec čistý priemerný mesačný zárobok 26.125 Sk,- Sk, ktorý pracovný pomer však skončil dohodou, a preto nevychádzal z príjmov, ktoré odporca dosahoval v spoločnosti E., a. s., T. a kde podľa zistenia súdu tento príjem činil 14.753,- Sk za obdobie od októbra do decembra 2005. (...) Súd prvého stupňa však pri posudzovaní schopností a možností správne prihliadol k tomu, že odporca mal ročné príjmy aj z inej činnosti, než z pracovného pomeru, vychádzajúc z ust. § 62 ods. 2, ako aj z ust. § 75 ods. 1

ZR. (...)

Pokiaľ ide o úpravu styku odporcu s mal. V. a mal. B. pre čas po rozvode, odvolací súd prihliadol k tomu, že v skutočnosti otec sa s týmito deťmi stýka v širšom rozsahu, než ako styk upravil súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom (...) preto odvolací súd v zmysle § 220 O. s. p. zmenil napadnutý rozsudok o úprave styku v tomto smere. (...)“

Krajský súd napadnutým rozsudkom súčasne rozhodol aj o trovách štátu a trovách konania.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 167/07, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06, III. ÚS 12/07).

V rámci svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd vyjadril aj názor, že právo na spravodlivý súdny proces neznamená právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom

konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06, III. ÚS 198/07).

Podstatou sťažovateľových námietok boli tvrdenia, že postupom a rozsudkom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/2002 a postupom a rozsudkom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 166/2006, predmetom ktorých bol rozvod manželstva a úprava rodičovských práv k maloletým deťom na čas po rozvode, nebola poskytnutá ochrana jeho rodičovským právam, pričom v dôsledku nespravodlivého rozhodnutia súdu bol ako otec maloletých detí oproti ich matke znevýhodnený a diskriminovaný. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že nespokojnosť sťažovateľa s postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu (ako aj súdu prvého stupňa) spočívala v tom, že sa nestotožnil s vyhodnotením vykonaných dôkazov, a tým ani s vysloveným právnym záverom.

Ústavný súd zastáva názor, že namietaný rozsudok krajského súdu spĺňa parametre zákonného rozhodnutia, pričom je aj náležité odôvodnený. Ústavný súd si neosvojil argumentáciu sťažovateľa o porušení označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu, pretože skutočnosť, že krajský súd nerozhodol v súlade s predstavami a očakávaniami sťažovateľa ešte neznamena, že došlo aj k porušeniu uvedených práv. Je nepochybné, že odvolací súd vzal do úvahy argumenty oboch účastníkov konania predstretých nielen v rámci prvostupňového konania, ale aj v rámci odvolacieho konania, výsledky znaleckého dokazovania, keďže rozhodnutie krajského súdu záviselo od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ako aj ďalšie dôkazy, ktoré následne vyhodnotil a svoj právny názor vyjadril v rozsudku sp. zn. 7 CoP 166/2006 z 12. januára 2007. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti a skutkové a právne závery všeobecných súdov reparuje jedine v prípade, ak sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne a zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd však takéto pochybenia zo strany krajského súdu nezistil, keďže jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne.

Úloha ústavného súdu v danom prípade nespočívala v skúmaní procesu hodnotenia dôkazov, ktoré súd hodnotí podľa svojej úvahy pri splnení ďalších zákonných podmienok uvedených v § 132 Občianskeho súdneho poriadku, ani v skúmaní myšlienkových pochodov konkrétneho sudcu konajúceho v danej veci. Úloha ústavného súdu spočívala v posúdení zlučiteľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu s označenými článkami ústavy, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa. V danom prípade ústavný súd nezistil zo strany krajského súdu takú interpretáciu a aplikáciu príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov ani iné procesné vady, ktoré by závažným spôsobom mohli ovplyvniť proces dokazovania, a tým aj verdikt tohto súdu. S prihliadnutím na spôsob a rozsah odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil také účinky, ktoré by mohli vyvolať porušenie označených práv.

Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 3 ods. 1, 2 a 3 a čl. 12 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa s tým, že krajský súd „*ako prvoradé hľadisko vzal do úvahy ochranu práv matky na slobodu pohybu a na súkromie a nie záujem maloletých detí*“, s čím spája porušenie uvedeného medzinárodného záväzku. V tejto časti ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ v návrhu namietal porušenie svojich práv podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a nenamietal aj porušenie práv svojich detí. V danom prípade sa Dohovor o právach dieťaťa vzťahuje na zaručenie práv detí, a v prípade, že tieto nie sú plnoleté, môže sa porušenia týchto práv dožadovať aj právny zástupca maloletých detí. Vo veci však sťažovateľ vystupuje sám za seba, nie ako právny zástupca maloletých detí, a keďže sťažovateľ je podľa jeho vyjadrenia narodený..., z čoho vyplýva, že dosiahol plnoletosť, nemôže požívať ochranu ktorú poskytuje Dohovor o právach dieťaťa.

Ústavný súd teda nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom a rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením označených práv, a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti už na predbežnom prerokovaní odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Ústavný súd v závere poznamenáva, že aj keď sťažovateľ v petite sťažnosti okrem iného žiadal, aby ústavný súd vyslovil, že uvedeným postupom všeobecných súdov bolo porušené aj právo podľa čl. 12 ods. 3 Dohovoru o právach dieťaťa, možným porušením tohto ustanovenia sa nezaoberal z dôvodu, že označená medzinárodná zmluva takého zákonné ustanovenie nepozná.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa obsiahnutými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2008